

**ДО
ОБЩНСКИ СЪВЕТ
СТАРА ЗАГОРА**

**П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е
от Живко Тодоров – кмет на Община Стара Загора**

ОТНОСНО: Отчет за изпълнение на Програмата за развитие на читалищната дейност в Община Стара Загора за 2012г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ОБЩНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

В изпълнение на Закона за народните читалища, чл.26а(4), Председателите на народните читалища са задължени да представят ежегодно до 31 март пред кмета на общината и Общинския съвет доклад за осъществените читалищни дейности по Програмата за предходната година и изразходваните от бюджета средства по ал.2 от същия член. В определения от закона срок 56 читалища от Община Стара Загора внесоха отчетните си материали за изминалия период, информацията от които е анализирана и обобщена. В този смисъл законът е относим само за читалищните дейности, осъществени чрез осигурените средства от общинския бюджет за годината. Считам, че така предоставеният ви синтезиран отчет дава по-пълна и правдива информация по отношение на цялостната читалищна дейност, включително и тази, реализирана с финансовата субсидия от Община Стара Загора за 2012 г.

Във връзка с гореизложеното предлагам на Общински съвет Стара Загора да приеме следното

Р Е Ш Е Н И Е:

На основание чл.21, ал.1, т.23 от ЗМСМА и във връзка с чл.26а, ал.4 и ал.5 от Закона за народните читалища Общински съвет приема Отчета на Програмата за развитие на читалищната дейност в Община Стара Загора през 2012 г. Приложение 1.

**ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА
ЧИТАЛИЩНАТА ДЕЙНОСТ В ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА ЗА 2012 Г.**

Съгласно приетата Програма за 2012 г. народните читалища от Старозагорската община се явяват притегателен духовен център, ползващ се с доверие и имащ дълбоки корени в местната култура и традиции. Съвременната визия на читалищата ги очертава не само като традиционни културни институции, а и като информационни и обществени центрове, стимулиращи развитието на социалните взаимоотношения и форми на взаимодействия, повишаващи качеството на живот по места.

Към 31.12.2012 г. на територията на Община Стара Загора има регистрирани 57 читалища, от които 9 в града и 48 в селата. Независимо че към настоящия момент читалището разполага с ограничен финансов ресурс за осъществяване на дейността си, то има своето трайно присъствие сред отделните общности и оказва сериозно въздействие върху формирането и задоволяването на духовните потребности на

населението. За пет от селата – с. Воденичарово, с. Пъстрово, с. Люляк, с. Колена и с. Ловец Министерството на културата не е уведомило Община Стара Загора за възникнали ново обстоятелства в тях, свързани с учредяването и регистрирането на читалища.

Субсидираната численост за 2012г. е 114,5 бройки, а сумата на предоставената на читалищата субсидия, като делегирани от държавата дейности, възлиза на 661 352 лв.

Читалищата обслужват над 175 000 жители на общината, от които над 22 000 живеят в селата. Активно действащата общност / действителни читалищни членове / възлиза на 2788 в селата и 1230 в града.

Предлаганият на вашето внимание отчет за изпълнение на Програмата за развитие на читалищната дейност в Община Стара Загора за 2012 г., е конструиран съобразно включените в нея раздели и основни дейности.

ЧИТАЛИЩНАТА БИБЛИОТЕКА – СЪВРЕМЕНЕН ОБЩЕСТВЕН ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР, ПОЛЕЗЕН И ЕФЕКТИВЕН УЧАСТНИК В ПРОЦЕСИТЕ НА ИНФОРМАЦИОННОТО ОСИГУРЯВАНЕ НА ГРАЖДАНИТЕ ОТ ОБЩИНАТА

Една от най-важните и основни задачи пред народните читалища е уреждането и поддържането на библиотека, чиято мисия е да бъде посредник между информацията и отделните потребители, да съдейства активно за повишаване образователното ниво на населението, качеството на живот и социалната интеграция.

В община Стара Загора има 51 читалищни библиотеки, от които 5 в града и 46 в селата. Библиотеките разполагат с над 622 820 тома библиотечен фонд, от който 383 145 тома в библиотеките от града и 239 675 тома в библиотеките от селата. През отчетния период има набавени 6432 библиотечни материали / 3408 в читалищните библиотеки на града и 3024 в читалищните библиотеки от селата /. За 2012 г. има абонирани 173 периодични издания на стойност 47 896 лв. / 104 бр. в града и 69 бр. в селата /. Читателските посещения за 2012 г. са общо 26 620 броя / 5566 в града и 21 054 в селата/. Сравнявайки отчетните показатели на предходни години с тези за 2012 г. се констатира, че поради съществуващите финансови затруднения читалищните библиотеки не могат да обновят и пълноценно да комплектуват библиотечните си фондове, но полагат усилия да търсят и други начини за допълнително финансиране, освен осигурения им бюджет. Развитието на новите технологии и навлизането им в живота на хората са вече неделима част от работата и на читалищните библиотеки. За да отговорят на съвременните изисквания и да бъдат привлекателно място за посещение не само от младите хора, но и от всички интересувачи се, библиотеките са длъжни да въвеждат иновативни форми и технологии. Този въпрос е от изключителна важност за всички читалищни ръководства, защото само така биха отговорили на очакванията и потребностите на своите членове и общностите по места. Благодарение на Министерството на културата и обявяваните от него регулярни сесии за допълващи субсидии, чрез програма „Глобални библиотеки” и със съдействието на Община Стара Загора, голяма част от читалищата вече разполагат с необходимата техника и интернет, което се отразява положително на качеството на тяхната работа. Към отчетния период читалищата и библиотеките към тях разполагат с 124 броя компютърни конфигурации /40 бр. в селата и 84 бр. в града /. Библиотеките в градските читалища са постигнали пълната степен на автоматизация и продължават нейното усъвършенстване, а 4 от библиотеките в селата са на различен етап от нейното въвеждане. Библиотеката към НЧ „Възраждане 1927” с. Калояновец приключи успешно този процес още през 2011 г., но

и през отчетния период продължи да надгражда изградения модел, с цел постигане на още по-добра оптимизация на работата в нея.

Цялостната дейност на библиотека „Родина” и през 2012 г. е насочена към запазване на завоюваните ѝ позиции на динамично развиващ се съвременен библиотечно-информационен център, водещ сред библиотеките в страната и региона. Основните приоритети в работата на библиотеката са оперативното и качествено обслужване на читателите и потребителите с библиотечни и информационни услуги, насърчаване на четенето със специално внимание към децата, работата по фондовете, дигитализацията на краеведската периодика до 1947 г., квалификацията на библиотекарите и др.

Библиотеката притежава 313 128 тома библиотечни документи, като през 2012 година със средства от общинския бюджет и по програма на Министерство на културата са набавени 1738 тома за 19 854 лв., което показва 60 % ръст в сравнение със закупените книги през 2011г. Чрез други източници са постъпили 1172 книги на стойност 12 986 лв. През 2012 г. броя на читателските посещения е 43 178., като посещенията в централната библиотека са нарастнали с 3240, а заетите документи с 3719 библиотечни единици. Библиотечният сайт е посетен от 32 470 уникални потребители. Най-ползвани са рубриките „Електронна библиотека на старозагорските автори”, „За Вас, ученици”, „Календари” и представянето на община Стара Загора.

Като целева библиотека по програма „Глобални библиотеки-България” през 2012 г., „Родина” беше утвърдена като учебна база за повишаване квалификацията на читалищните библиотекарите.

През 2012 г. библиотеката е инициатор, организатор или партньор на 243 събития, проведени от централната библиотека, детския отдел и филиалите, най-значимите от които са VII маратон на четенето със стартиране на инициативата буккросинг в Стара Загора, гостуващата изложба на ББИА „Библиотеките- паметта на нацията” през Националната библиотечна седмица и изложбата на уникални документи от фондовете на библиотеката. Над 200 културни и образователни прояви са проведени и организирани с активното участие на детския отдел и филиалите към библиотеката в партньорство с I, II, IX, X, ОУ, СОУ „ИванВазов”, СОУ „Христо Ботев”, РЗИ, Първо районно управление „Полиция”, Управление „Пожарна безопасност”, „Зелени балкани”, Центъра за европейски инициативи, сдружение „Самаряни” и др. Активно се търсят начини за осигуряване на допълнителни финансови средства чрез проекти за развитие на дейностите и подобряване на материалната база.

През отчетния период почти всички читалищни библиотеки, с партньорството на Община Стара Загора, разработиха проекти за участие в обявените сесии от Министерството на културата за обновяване и обогатяване на библиотечните фондове с нови книги и периодични издания, но бяха одобрени само една малка част от тях. Три народни читалища от Община Стара Загора – НЧ „Христо Ботев 1952” Старозагорски минерални бани, НЧ „Възраждане 1927” с. Калояновец и НЧ „Стефан Генчев 1901” с. Хришчени участваха успешно в третия етап на програмата „Глобални библиотеки” и помощта на Община Стара Загора изпълниха всички предписания по проекта.

ОСЪВРЕМЕНЯВАНЕ НА ЧИТАЛИЩНИТЕ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ ЧРЕЗ ОБУЧЕНИЕ НА ХОРАТА ОТ ВСИЧКИ ВЪЗРАСТИ С ЦЕЛ РАЗВИТИЕ НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО. ЧИТАЛИЩЕТО – МЯСТО ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ

Читалището като място за общуване, контакти и въвеждане на успешни практики, все повече повишава ролята си на институция, допринасяща за социалната и

културна интеграция на различните общности. То е най-естественият мост между миналото и съвременното и ролята му при създаването, укрепването и възпроизвеждането на традициите и културата по места е незаменима. От анализа на представените отчети е видно, че един от най-важните акценти в дейността на преобладаващата част от читалищата е грижата им за развитието на любителското художествено творчество. Свободният избор и доброволното участие в различните любителски форми ги определят като най-достъпното място за общуване и задоволяване на определени духовни потребности и интереси, и същевременно - най-естествения път за предаване на културните традиции на идващите поколения. Видно е, че всички съществуващи художествено-творчески колективи се включват активно в културния живот на общината и допринасят съществено за съхраняването и опазването на българските традиции и фолклор. Завидна е ролята на читалището, дори и най-малкото селище на общината, относно издирването и запазването на характерните местни обичаи, песни, ритуали, носии, предания и легенди и др. Събраната и предоставена от тях информация послужи на Туристически център – Стара Загора за обновяване на специализирания сайт и популяризиране на опазените нематериални културни ценности.

През 2012 г. към читалищата работят общо 85 постоянно действащи любителски колективи, като 62 от тях са в селата и 23 в града. Съществуват и временни колективи, които пресъздават местни традиции и обичаи, свързани с празнично-обредния календар. В селата те са 60 със 75 участия, а в града 3 временни формации с 10 изяви /по-голямата част от тях са от регионален и общински характер, а 37 са на национално ниво и са отличени с престижни награди/. Показателно е, че почти всички читалища от общината имаха готовност и участваха в VII Национален тракийски фолклорен събор „Богородична стъпка” на Старозагорските минерални бани, форум, с безспорно място вече и в националния фолклорен календар.

Подчертан интерес се проявява и към организираните тематични празници по селата, както от страна на участниците, така и от страна на гостите. В процеса на цялостната подготовка и организация се постига действително обединение на целия потенциал по места – включват се читалища, кметства, пенсионерски клубове и НПО, което е гаранция за постигнатите добри резултати.

През отчетния период такива празници, подпомогнати финансово от Община Стара Загора, се проведеха в :

с. Еленино - „Маскарадни игри – Камила” – м. февруари

с. Могила – „Зелен, зелен Гергьовден” – м. май

с. Лясково – „Свети Дух” – м. юни

с. Казанка, с. Остра Могила, с. Сулица, с. Лозен, с. Ново село, Старозагорски минерални бани – „Еньовден” – м. юни

с. Борово – „Ден на хляба” – Спасовден – м. юни

с. Богомилово – „Богомилово-от зората на миналото, през огъня на настоящето, до бъдещето през сърцата на нашите деца” – м. юни

с. Християново – Четвърти фолклорен празник на ориза – м. октомври

с. Хрищени – „Празник на райската ябълка” – м. ноември

с. Казанка – „Ден на паметта” – м. ноември

с. Калояновец – „Празник на Св. Николай Чудотворец” – м. декември

с. Змейово – „Празник на пелина”- м. декември

За успешната реализация на всички тези празници, свързани с възстановяване на празнично -обредния календар, целогодишно им беше оказвана методическа помощ и съдействие от: експертите при отдел „Култура и туризъм”, Регионален исторически музей - Стара Загора, Обществото по фолклор за Югоизточна България, фолклористи, етнографи, краеведи и други.

През 2012 г. 9 читалища отбелязаха годишнини от основаването си и по този повод подготвиха и представиха пред своята публика богати и разнообразни празнични програми:

- 110 г. НЧ „Отец Паисий 1906” с. Ракитница
- 85 г. НЧ „Пробуда 1927” с. Остра могила
- 85 г. НЧ „Пробуда 1927” с. Горно Ботево
- 85 г. НЧ „Иванка Терзиева 1927” с. Богомилово
- 85 г. НЧ „Напредък 1927” с. Пшеничево
- 85 г. НЧ „Благоразумие 1927” с. Калитиново
- 85 г. НЧ „Просвета 1927” с. Еленино
- 60 г. НЧ „Христо Ботев 1952” Старозагорски минерални бани
- 10 г. НЧ „Св. Кирил и Методий 2002” с. Петрово

Традиционно Община Стара Загора им оказва необходимата финансова /в рамките на съществуващите възможности/ и логистична подкрепа.

Читалищата участват активно при разработването на специализирани образователни програми, относно културното възпитание на децата, учащите и младите хора за развиване на творческите им способности и интереси – музика, фолклор, традиционни изкуства, танци, краезнание, литература и други. Всички тези нови форми и инициативи се реализират в действащите творчески формации и школи към читалищата. Към края на миналата година в читалище „Родина 1860” са работили четири школи по изкуствата – балетна, хорова, музикална и за изобразително изкуство с 250 участници и школа по чуждоезиково обучение с над 430 ученика. Школата по изобразително изкуство към НЧ „Родина 1860” отбеляза своята 30 годишнина от създаването си. Основен акцент в тази юбилейна година бе ретроспективната изложба открита на 16.11.2012 г. в зала „Байер”. Много добри резултати през отчетния период постигна и школата „Зографче” към НЧ „Св. Климент Охридски 1858”, чиито възпитаници донесоха в града престижни отличия от Международния детски конкурс гр. Шанкар, Индия. Освен тях към читалищата работят и 48 клубове, кръжоци и групи, в които през изминалата година бяха ангажирани 657 участници. Това обстоятелство потвърждава ролята им на много важен елемент в сферата на допълващото образование и в работата по националната програма „Учене през целия живот”.

Културният календар за 2012 година е един от механизмите, чрез който се подпомага дейността на читалищата и по същество им се предоставя общинска субсидия. По-значимите празници и инициативи, подкрепени по този начин, бяха:

- „Трифон Зарезан – празник на виното” – общоградски празник
- Фестивал на маскарадните игри с международно участие
- „Сирни Заговезни” – народно веселие на площада в кв. „Железник”
- 1 март – Ден на любителското творчество. Ден на зоопарка. Празник на мартеницата
- „Изворът да не пресъхва” Цветница – детско-юношески фолклорен празник
- „Четяща Стара Загора” – 24-часов Маратон на четенето
- Празнични прояви, посветени на 24 май
- Спектакъл „Театър,театър...” по Петър Хандже на Младежка театрална студия
- „Сцена 99”
- Детско модно ревю от нетрадиционни материали
- II-ри Фестивал на българската песен и българската традиционна кухня /Еньовденски събор/ с. Пряпорец
- Национален събор на клубовете за народни танци – танцов маратон
- „Ден на паметта” – 100 години от началото на Балканската война /по отделна програма/

Национален конкурс за младежка поезия „Веселин Ханчев”
„Ой Коледо, мой, Коледо” – коледарски празник
„Коледна приказка” – коледен празник на вокалните групи
„Приказка в розово” – Концерт-спектатъл 10 години Вокална студия „Розов свят” с участието на Мариана Попова
„Песента е дар от Бога” – преглед на любителското творчество на пенсионерските клубове в региона
10 години творческа дейност на група за шлагерни песни „Рамона”
Дни на възхвала на Св. Климент Охридски
„Teen’s Paper” – ежемесечен тийнейджърски вестник на Клуб „Млад писател”

И през 2012 г., отговаряйки на конкретните очаквания и потребности по места, бе реализирана интензивна и мащабна културна програма, с участието на културните институти – Общински фолклорен ансамбъл „Загоре”, Общински Духов оркестър и други културни формации от различни жанрове. Специално място в културните афиши, посветени на организираните от общината чествания на националните празници, заемат читалищните прояви, като Общината ги финансира /според съществуващите възможности/.

Със заповед на кмета № РД-25-256/13.02.2012 г. назначената за целта комисия разпредели между читалищата от Община Стара Загора, съгласно действащия механизъм, определената им с РМС № 256 от 29.03.2011 г. бюджетна субсидия като делегирани от държавата дейности за 2012 г. в размер на 661 352 лв. /114,5 стандарта/. НЧ „Георги Илиев” гр. Стара Загора не участва в разпределението на субсидията, тъй като не е пререгистрирано и не е представило изискващите се по закона програмни и отчетни документи за 2012.

МОДЕРНИЗИРАНЕ И УКРЕПВАНЕ НА ЧИТАЛИЩАТА КАТО САМОУПРАВЛЯВАЩИ СЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ПРЕВРЪЩАНЕТО ИМ В ЦЕНТЪР ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩНОСТТА ПО МЕСТА

През отчетния период читалищата в община Стара Загора са разработили 52 проекта, от които 10 са одобрени и са получили допълваща целева субсидия от Министерството на културата. Защитените проекти подпомагат съществено художествено-творческата дейност на отделните читалища, а освен тях са привлечени средства и от други източници на финансиране. Успешните проекти са дело на НЧ „Пробуда 1928” с. Сулица, НЧ „Отец Паисий 1906” с. Ракитница, НЧ „Развитие 1878” с. Дълбоки, НЧ „Христо Ботев 1952” Старозагорски минерални бани, НЧ „Родина 1860” гр. Стара Загора, Библиотека ”Родина”, НЧ „Даскал Петър Иванов 1988” гр. Стара Загора и НЧ „Железник 1988” гр. Стара Загора. Участието на читалищата в разработването и реализирането на различни проекти за осигуряване на допълнително финансиране става все по-активно, което е свидетелство за нарастването на ресурсния им капацитет.

Всички читалища /с малки изключения/ в Община Стара Загора извършват дейността си в предоставената им база, общинска собственост. Съобразно възможностите на бюджета за 2012 г. Общината извърши ремонт на читалищните бази в селата Християново, Сулица и Самуилово, както и на НЧ ”Св. Кл. Охридски 1858” гр. Стара Загора, общо за 67 685 лева, което също е една от формите за предоставяне на общинска субсидия. Сериозните проблеми, свързани с поддръжката и стопанисването на остарялата материално-техническа база, недостигът на необходимите финансови средства за ремонтни дейности, налага читалищните настоятелства по места да се

припознаят като истински партньори на местните власти и заедно да търсим тяхното успешно решение.

Удачният избор на читалищния секретар е едно от най-важните условия за успеха на тази културна институция, и затова читалищните настоятелства са длъжни да подхождат много внимателно и отговорно при подбора и назначаването им. Големите изисквания, стоящи пред съвременното читалище, налагат да се търсят и привличат за работа в него млади и професионално подготвени кадри, но, такива по места липсват и това ги изправя пред много сериозен проблем. Отчитайки важността на кадровия фактор, квалификацията и уменията, които трябва да бъдат придобити, Община Стара Загора продължи да организира и провежда ежемесечни обучителни семинари, свързани с различните области и насоки на читалищната дейност. Програмата през отчетния период се реализира със съдействието на специалисти и експерти от РБ „Захарий Княжевски”, Библиотека „Родина”, РКИЦ Читалища, Областен информационен център Стара Загора и други.

От 2012 г. като целева библиотека по програма „Глобални библиотеки-България”, библиотека „Родина” е утвърдена за учебна база за библиотекари и за потребители от местната общност. Организираните от нея обучения са свързани с:

1. Организация и управление на работата в обществената библиотека.
2. Общуването и работата с потребители и общности.
3. Застъпничество, набиране на средства и разработване на проекти.

Регионална библиотека „Захарий Княжевски” проведе ежемесечни семинари с читалищните секретари по следните теми:

1. Библиотеката като културно-информационна система. Планиране на дейности за 2012 г.
2. „Как да върнем читателите в библиотеката”. Интернет-мост с ЦБС от Фрузенски район, Санкт Петербург Русия.
3. Квалификация на библиотекари. Представяне на ОИЦ дейност и европейски програми и проекти за 2012г.
4. Професионална квалификация за библиотекари. Среца по ОПРЧР.
5. „Управление на библиотечните отчетни документи. Международни стандарти”
6. „Народните читалища като посредник между културата и туризма”
7. Възможности за квалификация на библиотекари по схема „Квалификационни услуги и обучение за заети лица” по ОПРЧР.

Във връзка с повишаване знанията и уменията на библиотечните секретари съответните експерти от Община Стара Загора оказваха постоянна методическа и консултантска помощ, свързана с разработването на становища по различните проблеми, посещения по места и други. Проведените са следните тематични обучения:

1. „Задължителни счетоводни документи на народните читалища и тяхното обслужване”.
2. „Осъществяване на добри практики между читалищата от община Стара Загора и община Сливен”.
3. Консултации по подготовката и изготвянето на програма по чл.26а(1) от ЗНЧ.
4. Консултации по подготовката на отчети по чл. 26а(4) от ЗНЧ.

Въпреки съществуващите обективни причини по места, ръководните читалищни органи трябва да отделят особено внимание и да търсят възможности за привличане на специалисти с нужния ценз в тази област /библиотекари, художествени ръководители и др. специалисти/.

Изводите, направени при анализа на представените отчетни материали и съдържащите се в тях данни за 2012 г., потвърждават направените такива от последните няколко години – 56-те читалища в общината са едни от най-лесно достъпните и предпочитани НПО по места. Независимо от различната им вътрешна структура, големина, целеви обхват, от своеобразната им творческа специфика и предпочетени художествени формати, водеща при всички е целта да докажат и утвърдят мястото си сред отделната общност. Съществуващият стремеж при повечето от читалищата за приобщаване и обединяване потенциала на общностите по места, е сериозна предпоставка за успешната им мисия като уникални граждански сдружения. Те са основополагащ фактор при осъществяването на общинската културна политика по места, изпълняващи вменените им от държавата чрез закона културно-просветни задачи, гаранция за което е предоставената им държавна и общинска субсидия.

ЖИВКО ТОДОРОВ

Кмет на Община Стара Загора

Съгласували:

Зам.-кмет „Хуманитарни дейности“:

/Ив.Сотирова/

Началник отдел „Култура и туризъм“

/Д.Атанасова/

Началник отдел „Правно- нормативно обслужване“:

/М.Станимирова/